

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 6. август 2010. године

Живко ЖИВКОВИЋ, предмет бр. 28/08, Божидар ПЕРОВИЋ, 65/08, Арсеније ДИМИТРИЈЕВИЋ, 68/08 и Драгиша АЛЕКСИЋ, 40/09

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању 6. августа 2010. године, у присуству следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ

г. Раџеша ТАЛВАРА, извршног службеника

Након што је размотрила изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године, о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, одлучила је следеће:

I ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба г. Живковића (предмет бр. 28/08) уложена је 18. јула 2008. године и уписана је тог истог дана, док су остале предметне жалбе (Перовић - предмет бр. 65/08, Димитријевић - предмет бр. 68/08 и Алексић - предмет бр. 40/09) уложене 15. децембра 2008. године и тог истог дана уписане. У поступку пред Комисијом, гг. Перовића, Димитријевића и Алексића у почетку је заступао Дански савет за избеглице (ДСИ). Међутим, ДСИ се повукао из поступка пред Комисијом у децембру 2009. године.

2. Комисија је жалбу г. Живковића проследила Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) 21. октобра 2008. и 19. јануара 2009. године, и од њега затражила да у име УНМИК-а изнесе коментар на прихватљивост и меритум жалбе. СПГС је одговорио пославши коментар уз допис од 11. марта 2009. године. Комисија је жалбу г. Перовића проследила 26. маја 2009. године, жалбу г. Димитријевића 25. марта 2009, а жалбу г. Алексића 28. маја 2009. године. СПГС је коментар УНМИК-а у случају г. Перовића доставио 15. јуна 2009. године, у случају г. Димитријевића 18. јуна 2009, а у случају г. Алексића 17. јуна 2009. године.
3. Комисија је примила додатне информације од г. Живковића 29. маја 2009, од г. Перовића у априлу 2009, а од г. Алексића у септембру 2009. године.
4. Одлуком од 18. јуна 2010. године, Комисија је објединила ове четири жалбе и прогласила их делимично прихватљивим.
5. Дана 19. јула 2010. године, СПГС је доставио одговор на одлуку Комисије од 18. јуна 2010. године.

II ЧИЊЕНИЦЕ

6. Сва четворица жалилаца су становници Косова који тренутно живе у Србији као расељена лица. Били су власници непокретне имовине на Косову, где су живели до 1999. године, кад су из страха од сукоба напустили Косово. Касније су сазнали да им је имовина оштећена и уништена у другој половини 1999. године.
7. Сви жалиоци су поднели тужбе надлежним судовима против УНМИК-а, КФОР-а, косовских привремених институција самоуправе (ПИС) и односних општина, у којима траже накнаду штете причињене њиховој имовини. Те тужбе су у судовима заведене у другој половини 2004. године.
8. До краја 2008. године, судови нису контактирали жалиоце нити је иједно рочиште било заказано.
9. Тужбе жалилаца припадају групи од приближно 17.000 одштетних захтева од којих су огромну већину поднели Срби који су због сукоба напустили своје домове на Косову 1999. године и чија је имовина потом били оштећена или уништена. Да би испунили законом предвиђен петогодишњи рок за подношење одштетних захтева у грађанском поступку, ови тужиоци су своје тужбе поднели косовским судовима у отприлике исто време у 2004. години. Тужбе су уложене против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и, у већини случајева, против релевантних општина (видети случај *Милогорић и остали* Саветодавне комисије за људска права /у даљем тексту: ХРАП/, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2010, ст. 1; у вези с правном основом на којој тужиоци темеље своје тужбе видети став 5 истог мишљења).
10. У вези с овим предметима, 26. августа 2004. године, директор Одељења правде (ОП) УНМИК-а је послао допис председницима свих општинских и окружних судова и председнику Врховног суда Косова. У том допису, директор ОП наводи да је „више од 14,000” таквих тужби поднето, указује „да ће тако огроман прилив предмета створити проблеме судовима” и тражи да „ниједан [такав] предмет не

буде заказан за рочиште све док заједнички не одлучимо како да на најбољи начин извршимо обраду ових предмета” (цео текст дописа видети у ставу 6 мишљења у случају *Милогорић и остали*, поменутог у горњем ставу 9).

11. Дана 15. новембра 2005. године, ОП је позвало судове да почну обраду тужби за накнаду штете коју су починила идентификована физичка лица и штете која је причињена након октобра 2000. године, будући да више нису постојале “препреке за ефикасну обраду ових предмета”. Допис се није односио на тужбе које се тичу догађаја пре октобра 2000. године.
12. Дана 28. септембра 2008. године, директор ОП је обавестио судове да би сада требало да почну да обрађују предмете који нису били заказивани у складу са захтевом ОП од 26. августа 2004. године.
13. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (С/ПРСТ/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
14. Околности појединачних предметних случајева изнете су у додатку овом мишљењу.

III ЖАЛБА

15. У делу у којем су жалбе проглашене прихватљивим, жалиоци у суштини тврде да су поступци који се по њиховим тужбама за добијање одштете за уништену имовину воде пред општинским судовима у Подујеву, Призрену и Дечану, као и пред Окружним судом у Приштини, били обустављени, чиме им је онемогућено да добију решења по својим тужбама. Они се жале и на чињеницу да, услед обуставе, поступци нису завршени у разумном року, што представља кршење члана 6.1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП). Они на крају тврде да је из истог разлога повређено и њихово право на делотворан правни лек према члану 13 ЕКЉП.

IV ПРАВО

Наводне повреде члана 6.1 ЕКЉП

16. Комисија уочава да жалиоци у овом предмету покрећу питање које је у суштини исто питању које су други жалиоци већ били изнели пред Комисију. На пример, Комисија подсећа да је у обједињеном случају *Милогорић и остали* (претходно навођен) разматрала жалбе петорице жалилаца који су такође били власници непокретне имовине на Косову. И они су 1999. године из страха од сукоба напустили своје домове на Косову. Имовина им је била оштећена или уништена у другој половини 1999, након доласка УНМИК-а и КФОР-а на Косово. Ти жалиоци су такође 2004. године поднели тужбе надлежним општинским судовима против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и односних општина, у којима траже накнаду штете причињене њиховој имовини. Ни њих судови нису контактирали и ниједно

рочиште није било заказано због претходно поменуте интервенције ОП, којом су судски поступци били обустављени од августа 2004. до септембра 2008. године.

17. У случају *Милогорић*, Комисија је оценила да „чињеница да је жалиоцима дужи временски период било онемогућено да њихове тужбе буду решаване пред судовима, као последица мешања ОП, представља повреду члана 6.1 ЕКЉП”, наиме, њиховог права на приступ суду (став 46 мишљења ХРАП-а у претходно навођеном предмету *Милогорић и остали*). Комисија је надаље оценила „да није [било] потребно да издвојено испитује питање дужине трајања поступка” (став 48 истог мишљења).
18. У одговору од 19. јула 2010. године, СПГС наводи да нема коментар на меритум предмета. Међутим, он од Комисије тражи да изнова процени своје претходне одлуке с обзиром на чињеницу да се на УНМИК као привремену управу не могу примењивати исти стандарди као на једну званичну државу са функционалним судством.
19. Комисија подсећа да је овај аргумент већ разматрала у случају *Милогорић* и да се с њим није сагласила. Оцењено је да је истина да се привремени карактер УНМИК-а и с тим повезане потешкоће морају узети у обзир у односу на бројне ситуације, али се ни под којим околностима ови елементи не могу користити као изговор за умањивање стандарда поштовања људских права, који су саставни део мандата УНМИК-а (став 44 истог мишљења).
20. Комисија, према томе, не види ниједан разлог да одступи од закључака које је донела у обједињеном случају *Милогорић и остали*.
21. Сходно томе, Комисија налази да је дошло до повреде члана 6.1 ЕКЉП у погледу немогућности жалилаца да њихове тужбе буду решене од стране судова и да није неопходно да издвојено испитује питање трајања поступка.

Наводна повреда члана 13 ЕКЉП

22. Комисија налази да се жалбе уложене на основу члана 13 ЕКЉП (право на делотворан правни лек) тичу суштински истих питања као што су она разматрана на основу члана 6.1. У таквим околностима, Комисија налази да нема издвојених питања према члану 13 ЕКЉП (ХРАП, став 46, претходно навођен предмет *Милогорић и остали*).

V ПРЕПОРУКЕ

23. У обједињеном предмету *Милогорић и остали* (претходно навођен, ст. 52-53), Комисија је, с обзиром на своје закључке, препоручила следеће поправне мере:
 - „да УНМИК [...] настоји да свим дипломатским средствима које има на располагању у односу на косовске органе добије уверавања да ће предмети које су жалиоци поднели бити прописно обрађени“
 - „да УНМИК [...] додели адекватну накнаду сваком од жалилаца за нематеријалну штету претрпљену као резултат продужене обуставе поступака који су покренути по њиховим тужбама“.

24. Комисија сматра одговарајућим да исте препоруке донесе и у предметном случају.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. НАЛАЗИ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ НЕМОГУЋНОСТИ ЖАЛИЛАЦА ДА ЊИХОВЕ ТУЖБЕ БУДУ РЕШЕНЕ ОД СТРАНЕ СУДОВА;
2. НАЛАЗИ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ИСПИТИВАТИ ЖАЛБЕ НА ОСНОВУ ЧЛАНА 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ ДУЖИНЕ ТРАЈАЊА ПОСТУПКА;
3. НАЛАЗИ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ИСПИТИВАТИ ЖАЛБЕ НА ОСНОВУ ЧЛАНА 13 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;
4. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК ПРЕДУЗМЕ СЛЕДЕЋЕ МЕРЕ:
 - а. ПОЗОВЕ НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА ПРЕДМЕТИ ЖАЛИЛАЦА БУДУ РЕШЕНИ БЕЗ ДАЉЕГ ОДЛАГАЊА;
 - б. ДОДЕЛИ ОДГОВАРАЈУЋУ НАКНАДУ СВАКОМ ОД ЖАЛИЛАЦА ЗА НЕМАТЕРИЈАЛНУ ШТЕТУ;
 - в. ПРЕДУЗМЕ ХИТНЕ И ДЕЛОТВОРНЕ МЕРЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ДОГАЂАЈА У ОВОМ СЛУЧАЈУ.

Раџеш ТАЛВАР
извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
председавајући

Додатак

Предмет бр. 28/08, Живко Живковић

1. Жалилац је становник Косова и тренутно као расељено лице живи у Србији.
2. Он је власник куће у Приштини, где је живео до августа 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и разрушена у другој половини 1999. године.
3. У јуну 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Окружном суду у Приштини против Општине Приштина, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Жалилац потражује 36.000 евра за накнаду штете.
4. До краја 2008. године, Окружни суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 65/08, Божидар Перовић

5. Жалилац је становник Косова и тренутно живи као расељено лице у Србији.
6. Жалилац је власник куће у општини Дечане, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и разрушена у другој половини 1999. године.
7. Дана 2. јула 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Дечану против Општине Дечане, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 68.000 евра за накнаду штете.
8. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 68/08, Арсеније Димитријевић

9. Жалилац је становник Косова и тренутно живи као расељено лице у Србији.
10. Он је власник две куће у Призрену, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је једна од кућа уништена у другој половини 1999. године.
11. Дана 9. јуна 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Призрену против Општине Призрен, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 604.000 евра за накнаду штете.
12. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано

Предмет бр. 40/09, Драгиша Алексић

13. Жалилац је становник Косова и тренутно живи као расељено лице у Србији.

14. Жалиочев покојни отац је био власник куће у општини Подујево, где је са својом породицом живео до јуна 1999. године. Суседи су их обавестили да је кућа уништена у другој половини 1999. године.
15. Дана 6. јула 2004. године, у својству наследника свог преминулог оца, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Подујеву против Општине Подујево, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништену имовину. Он потражује 103.500 евра за накнаду штете.
16. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.